

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde iş eksilişi yapılacak imalatların bedellerin belirlenmesi

Saymanlık Adı : ...Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Yılı : 2008

Dairesi / İlam No : 3. Daire / 671

Dosya No : 34938

Tutanak No : 35477

Tutanak Tarihi : 25.09.2012

Dosyada mevcut belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşüldü:

1- 671 sayılı 1.maddesi ile; M...lı Hafriyat İnşaat Sanayi ve Ltd. Şirketi'nin yüklenimindeki 2.962.825,00 YTL sözleşme bedelli Mühendislik Mimarlık Derslikleri 4. Kısım İkmal-2 İnşaatı işinde yapımından vazgeçilen işlerin fiyatlandırılmasında, yüklenicinin teklif birim fiyatları yerine daha düşük birim fiyatların esas alınması nedeniyle 21.815,92 YTL.ve tazmin hükmü verilmiştir.

Dilekçi dilekçesinde özetle; M...lıHafriyat İnşaat Sanayi ve Ltd. Şirketi'nin yüklenimindeki 2.962.825,00 YTL sözleşme bedelli Müh-Mim.Fak. 4.Kısım İkmal-2 İnşaatı işine ait dilekçedeki imalat artışı hesap cetvelinden görüldüğü üzere mekanik tesisatla ilgili olarak ilave edilen ve yapımından vazgeçilen imalatlar olduğunu,

İdarenin, Sayıştay ilamında sözü edilen, vazgeçilen imalatların birim fiyatlarının belirlenmesine piyasa fiyat araştırması yöntemi uygulanması gerektiğini belirtmediğini aksine işin yaklaşık maliyetinin belirlenmesinde de ağırlıklı

olarak kullanılan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı birim fiyatlarının sözleşme ve ekleri (YİĞŞ) gereği, artan ve azalan imalatlar için de kullanılmasının çelişkili ve tutarsız fiyat belirlenmesini engelleyeceği ve ekteki Fen kurulu kararları doğrultusunda olduğunu belirttiğini,

Zorunlu kalmadıkça artan ve azalan imalatlar için farklı fiyat belirleme yöntemlerinin uygulanmasının uygun olmayacağını ifade edildiğini,

Sayıştay sorgusunda, ilave işler için belirlenen birim fiyatlar dikkate alınmadan sadece eksilen işlerin fiyatlarına bakılarak kamu zararına karar verildiğini,

Örneğin, ilave olarak imalatı yapılan çok daha büyük boyutlara sahip alüminyum anemostad için 63,80 YTL birim fiyatı belirlenirken, eksilen bir imalat olan çok daha küçük boyutlardaki alüminyum anemostad birim fiyatının 70,00 YTL olarak belirlenmesinin hakkaniyete ve akla uygun olmadığını,

Yükleniciye herhangi bir imalat için kendi fiyat teklifindeki fiyatına göre değil, idarenin o imalat için belirlediği pursantaja göre ödeme yapıldığından yüklenicinin ihale aşamasında öngördüğü fiyatların artan ve eksilen imalatlarda kullanılmasının sakıncalı olacağını, bunun mukayesesinin aşağıda yapıldığını;

(1) 450×450 lik alüminyum anemostadı idarenin 63,80 TL den ödediğini, kaldı ki müteahhittin 200×200 lik alüminyum anemostad fiyatı bile 70,00 TL iken idarenin, alan olarak 5 kat büyük ölçüde bir imalatı müteahhitin verdiği 200×200 lik birim fiyatın bile altında ödemesini gerçekleştirdiğini,

İlave yaptırılan imalat kalemlerinin ilk sırasında projede yer alan farklı ölçülerdeki anemostadların idarece tek tip olarak 450*450 olarak yaptırıldığını, Müteahhittin 350×350 lik alimünyum anemostad fiyatının 100,00 TL olduğunu,

Müteahhitin daha küçük ölçüdeki bu fiyatı baz alınsa bile,

Müteahhitin ihale aşamasındaki daha küçük ölçüdeki birim fiyatına göre ödeme yapılırsa idi: 171 Ad x 100 TL (350x350 alüminyum anemostad fiyatı) =17.100 TL.,

İdarece resmi kurum pozlarınca yapılan ödeme:171 Ad x 63,80TL (268-202: Alimünyum Anemostad 450*450 fiyatı)= 10.909,80 TL.

İdare lehine edinilen karın, 17.100TL-10.909,80 =6.190,20 TL. olacağını,

(2) Müteahhitin Cam Ayna 45*60 cm ölçülerindeki birim fiyatının 55,00 TL. ve 0,45 x 0,60 =0,27 m2 55,00 TL / 0,27 m2 = 203,70 TL / m2 olduğunu,

Bu imalatın yerine müteahhite 2,90 X 1,35 ebatlarında kristal cam ayna yaptırıldığını, MSB.812 No'lu pozdan m2 si 42,86 TL. den ödeme yapıldığını,

Müteahhitin ihale aşamasındaki birim fiyatına göre ödeme yapılırsa idi;

125,28 m2 x 203,70 = 25.519,53 TL.

İdarece resmi kurum pozlarınca yapılan ödeme: 125,28 m2 x 42,86 = 5.369,50 TL. İdare lehine edinilen karın, 25.519,53 TL-5.369,50 =20.150,03 TL. olacağını,

(3) Projede 160 m3 doğalgaz istasyonu yerine 200 m3 doğalgaz istasyonu yaptırıldığını, Piyasa fiyat araştırması ile alınan 200 m3 doğalgaz istasyonu fiyatının 17.910,80 TL. ve 160 m3 doğalgaz istasyonu fiyatının ise 11.220,65 TL olduğunu,

İhale aşamasında müteahhitin 160 m3 doğalgaz istasyonu fiyatının 12.500,00 TL. olduğunu,

Müteahhitin fiyatı baz alınarak düşüleceği dikkate alınsa idi İdare aleyhine 11.220,65TL -12.500,00 TL= - 1.279,35 TL. olacağını,

(49 Projede Tek Girişli Lavabo Bataryası yerine tüm

lavabolarda çift girişli lavabo bataryası yaptırıldığını,

Müteahhitin ihale aşamasındaki tek girişli lavabo bataryası fiyatınının 106,00 TL. olduğunu, 104 Ad x 106 TL. (Tek girişli lavabo bataryası fiyatı) = 11.024 TL. tutacağını, oysa Müteahhite fiyatı daha da yüksek olan çift girişli lavabo bataryası yaptırılmış ve 81,00 TL. den ödendiğini, 104 Ad x 81,00TL (89.401 poz No lu Çift girişli lavabo bataryası fiyatı) = 8.424 TL. tuttuğunu,

İdare lehine edinilen karın 11.024,00 TL-8.424,00 =2.600,00 TL. olduğunu,

Bu dört Kalemde idare lehine sağlanan fiyat avantajınının 1 No'lu imalat kaleminden = 6.190,20 TL.

2 No'lu imalat kaleminden = 20.150,03 TL.

3 No'lu imalat kaleminden = – 1.279,35 TL.

4 No'lu imalat kaleminden = 2.600.00 TL.

TOPLAM : 27.660,65 (KDV ve Fiyat farkları hariç) olduğunu,

ilave yaptırılan işler ile birlikte dikkate alındığında kamu yararının üstte belirtilen mertebede açıkça görüldüğünü,

Sözleşmenin 'Sözleşmenin Ekleri başlıklı 9. maddesinde, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralamasına göre birinci önceliğin YİĞŞ'de olduğunu, YİĞŞ'nin 23. maddesi (b) fıkrasında;

“b) Bu şartnamenin 22 nci maddesine göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri,

Yüklenici ile birlikte aşağıdaki usuller çerçevesinde tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(Değişik: 22/06/2005 25853 R.G. / 85 md.) Yeni birim fiyatın tesbitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki analizlerden biri kullanılır:

1. a) Yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.
2. b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler." denildiğini

Bu işte, Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 23.maddesi (b) fıkrasındaki hüküm gereğince, malzemelerin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı gibi diğer idarelerde mevcut olan rayiçlerin kullanıldığını, bu gibi idarelerde bulunmayan bir imalat için, ESKİŞEHİR Ticaret Odasınca onaylanmış yerel rayiçlerin esas alınarak yapılan fiyat araştırması ile birim fiyatın belirlendiğini,

Dilekçe ekindeki Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu'nun 22/02/2006 tarih ve 2006/002 sayılı kararı'nın (a) bendinde, ilave işler ile ilgili teklif birim fiyatının bulunmadığı benzer bir durum için fiyat tespit yöntemi hususunda idareleri ile aynı görüşte olduğunu belirterek verilen tazmin hükmünün kaldırılmasını istemiştir.

Savcılık; "İlamın 1. maddesi ile ilgili olarak, M...lı Hafriyat İnşaat Sanayi ve Ltd. şirketinin yüklenimindeki Müh-Mim. Fak. 4. Kısım İkmal-2 İnşaatı işinde yapımından vazgeçilen işlerin fiyatlandırılmasında, yüklenicinin teklif fiyatları yerine daha düşük birim fiyatların esas alınması nedeniyle adına tazmin hükmolunduğu, oysa yükleniciye herhangi bir imalat için kendi fiyat teklifindeki fiyatına göre değil, idarenin o imalat için belirlediği porsantaja göre ödeme yapılması işleminin doğru olduğu, yüklenicinin ihale aşamasında öngördüğü fiyatların artan ve eksilen imalatlarda kullanılmasının sakıncalı olacağı ileri sürülmekte ve tazmin kararının kaldırılması istenilmektedir.

Söz konusu anahtar teslimi götürü bedel işinde yüklenicinin teklif bedelini gösteren hesap cetvelinin idarece istenilmesi

ve yüklenici tarafından idareye sunulması göz önüne alındığında, yüklenicinin imalatı yaptığı takdirde ödenecek bedel ile imalatın yapımından vazgeçilmesi halinde eksilecek bedelin aynı tutarda olması gerekeceğinden yapımından vazgeçilen imalat kalemlerinin fiyatlandırılmasında yüklenicinin teklifi kapsamında sunduğu fiyatların esas alınması gerekir. Bu nedenle talebin reddedilerek Daire Kararının onanması” şeklinde görüş bildirmiştir.

İlama konu olayda sözleşmenin yürütülmesi aşamasında, bazı iş kalemlerinin yapılmasından vazgeçilmiş ve yerine yeni iş kalemlerinin yaptırılmasına karar verilmiştir. Sözleşme eki Yapı İşleri Genel Şartnamesinin 23. maddesinde;

“a) Doğal afet sebebiyle ön veya kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan işler ile işin yapımı sırasında arazi ve zemin etütleri gerektirmesi sebebiyle kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği, ancak birim fiyat teklif cetvelinde fiyatı bulunmayan yeni iş kalemlerinin bedelleri,

1. b) Bu şartnamenin 22 nci maddesine göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri,

Yüklenici ile birlikte aşağıdaki usuller çerçevesinde tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(Değişik: 22/06/2005 – 25853 R.G. / 85 md.) Yeni birim fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki analizlerden biri kullanılır:

1. a) Yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.
2. b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler.

3. c) Yeni iş kaleminin yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları ile işçi ve makinelerin çalışma saatleri esas alınarak oluşturulacak analizler.

(Değişik: 22/06/2005 – 25853 R.G. / 85 md.) İşin niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri uygulanır :

- 1) Yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.
- 2) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.
- 3) İdarenin veya diğer idarelerin sözleşmeye bağladığı benzer yapım işlerinde ortaya çıkan fiyatlar
- 4) İdarece kabul edilmek şartı ile uygulama ayına ait Ticaret ve/veya Sanayi Odasınınca onaylanmış yerel rayiçleri.

Yeni birim fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni birim fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşmazlık ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, birim fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.

Yeni birim fiyatın hesabında, (a) bendine göre, teklif analiz ile kıyaslanarak bulunan analizin kullanılması halinde, bu analizin temsil ettiği iş kalemi miktarı ile yeni tespit edilecek iş kalemi miktarının rayiçlere ve genel giderlere tesiri dikkate alınır.

İdare istediği takdirde sözleşme ve ekleri kapsamında bulunmayıp ayrıca bir yükleniciye yaptırılması mümkün olan işi başkasına da yaptırabilir, bundan dolayı yüklenici herhangi bir hak talebinde bulunamaz” hükmü yer almaktadır.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin (YİİUY) 34. maddesine göre;

“...Ayrıca, aşırı düşük tekliflerin değerlendirilmesinde ve sözleşmenin uygulanması aşamasında kullanılmak üzere, idarelerce isteklilerden tekliflerinin ekinde; anahtar teslimi götürü bedel işlerde, teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler ve teklif bedelini gösteren hesap cetveli; teklif birim fiyatlı işlerde ise, teklif edilen fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler, istenebilir...” hükmüne yer verilmiştir.

Görüleceği gibi, sözleşme eki YİGŞ'nin 23. maddesinde, “... sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri” nin yeni birim fiyat oluşturularak belirlenmesi gerektiği ifade edilmekte, aynı maddede yeni birim fiyata kaynaklık edecek analizler ile bu analizlere uygulanacak rayiçler belirtilmektedir.

Öte yandan, YİİUY ve İdari Şartname hükümleri uyarınca, ihale dokümanına hüküm konulmak suretiyle anahtar teslimi götürü bedel işlerde “teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler ve teklif bedelini gösteren hesap cetveli” istenebilmekte ve Yönetmeliğin aynı maddesinde yer alan “..sözleşmenin uygulanması aşamasında kullanılmak üzere ...” hükmünün gereği olarak sunulan bu belgelerin yeni birim fiyat yapımlarında kullanılması mümkün bulunmaktadır.

Söz konusu anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen işte,

ihale aşamasında isteklilerden Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 34. maddesine göre; teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler ve teklif bedelini gösteren hesap cetvelinin istenildiği ve yüklenici tarafından idareye sunulduğu görülmüştür.

Anahtar teslimi götürü bedelli olarak ihalesi yapılan Mühendislik Mimarlık Derslikleri 4. Kısım İkmal – 2 İnşaatı kapsamında uygulama projesinde olmasına rağmen yapılmamasına karar verilen imalat bedellerinin tespitinde, bazı kalemler için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 2007 yılı inşaat ve tesisat birim fiyatları, bazı kalemler için ise uygulama ayına ait Ticaret ve/veya Sanayi Odasınca onaylanmış yerel rayiçlerinin esas alındığı görülmüştür.

Yapım işleri Genel Şartnamesinin 23. maddesinde, anahtar teslimi bedel işleri de kapsayacak biçimde, iş artışı sebebiyle ortaya çıkan ilave işlerin bedellerini tespit yöntemi düzenlenmiş, ancak azalan işlerin fiyatlandırılması konusuna bir açıklık getirilmemiştir.

Bu kapsamda bilinmesi gereken husus, YİĞŞ'nin ‘‘Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti’’ başlıklı 23. maddesi uygulamasının, maddenin (a) bendinde ifade edildiği gibi, ön veya kesin proje üzerinden fiyat teklifi alınarak ihale edilen ve Birim Fiyat Sözleşme ile yürütülen yapım işleri ile (b) bendinde ifade edildiği gibi Genel Şartnamenin 22. maddesi çerçevesinde verilen bir iş artışının söz konusu olduğu yapım işlerinde, ancak uygulanabileceği hususudur.

Bu çerçevede bakıldığında, bahse konu olan imalatların sözleşmede bulunmayan bir iş olmadığı ve anahtar teslimi götürü bedelli olarak ihale edilmiş işin, iş artışından kaynaklanmadığı nedeniyle konunun, YİĞŞ'nin 23. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

Bu durumda yapımından vazgeçilen işlerin bedeli işe ait sözleşme ve ekleri dahilinde kalınarak tespit edilmelidir.

İşin yaklaşık maliyetine esas miktar hesaplamaları ve porsantaj değerleri esas alınarak, yapımında vazgeçilen işlerin porsantaj cetvelinde yer alan ağırlıklarını toplam sözleşme bedeliyle mukayese etmek suretiyle fiyatlandırma yapılması gerekir.

Söz konusu anahtar teslimi götürü bedel işinde yüklenicinin teklif bedelini gösteren hesap cetvelinin istenildiği ve yüklenici tarafından idareye sunulduğu göz önünde bulundurulması gerekeceğinden, yukarıda belirtilen doğrultuda yapımından vazgeçilen imalat kalemlerinin fiyatlandırılmasında yüklenicinin teklifi kapsamında sunduğu fiyatların esas alınması gerekir.

Zira yüklenici teklifi ekinde sunmuş olduğu rayiçleri kendi hesap ve kabullerine göre hazırlayıp vermiştir. Bu itibarla iş azalışları olduğu takdirde fiyatların yöntem paralelliği çerçevesinde teklif fiyatlarının esas alınması gerekir. Yüklenicinin imalatı yaptığı takdirde ödenecek bedel ile imalatın yapımından vazgeçilmesi halinde eksilecek bedelin aynı tutarda olması işin tabiatına ve hakkaniyetine uygun düşmektedir.

Yapımında vazgeçilen imalat kalemleri için esas alınan fiyatların, yüklenicinin teklifi kapsamında sunduğu fiyatlardan çok düşük olduğu, böylece sözleşme bedelinde daha çok azalış meydana gelmesi gerekirken daha az miktarda azalış meydana gelmiştir. Dilekçede, artan imalatlar ile azalan imalatların benzer nitelikte olduğunu, dolayısıyla artan ve azalan işlerin birbirinden bağımsız imalatlar olarak değerlendirilip ayrı ayrı kategorilerde ele alınarak fiyatlandırma yönteminin uygulanmasının makul olmayan fiyatların belirlenmesine yol açacağı, dolayısıyla yapılmasından vazgeçilen imalatlar için piyasa fiyat araştırması yönteminin uygulanması gerektiği belirtilmişse de,

YİĞŞ'nin 23. maddesinde, "... sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri" nin yeni birim fiyat oluşturularak belirlenmesi gerektiği ifade edilmekte, aynı maddede yeni birim fiyata kaynaklık teşkil edecek analizler ile bu analizlere uygulanacak rayiçler belirtilmektedir. Diğer bir ifadeyle, anahtar teslimi bedel işleri de kapsayacak biçimde, iş artışı sebebiyle ortaya çıkan ilave işlerin bedellerinin tespit yöntemi düzenlenmiş, ancak azalan işlerin fiyatlandırılması konusuna bir açıklık getirilmemiştir.

Söz konusu olayda iş eksilişi olduğu, dolayısıyla konunun, YİĞŞ'nin 23. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu durumda yapımından vazgeçilen işlerin bedeli işe ait sözleşme ve ekleri dahilinde kalınarak tespit edilmelidir. Söz konusu anahtar teslimi götürü bedel işinde, idare tarafından yükleniciden teklif bedelini gösteren hesap cetveli istenildiğinden ve yüklenici tarafından da idareye sunulduğundan yukarıda belirtilen doğrultuda yapımından vazgeçilen imalat kalemlerinin fiyatlandırılmasında, yüklenicinin teklifi kapsamında sunduğu fiyatların esas alınması gerekir.

İş eksilişine ait fiyatların, yüklenicinin teklif fiyatlarından daha düşük belirlenmesi durumunda, yükleniciye, yapılmayan bir iş için fiyatlar arasındaki fark kadar fazla ödeme yapılmış olacaktır.

Bu itibarla 671 sayılı ilamın 1.maddesi ile ..YTL.ye ilişkin olarak verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE